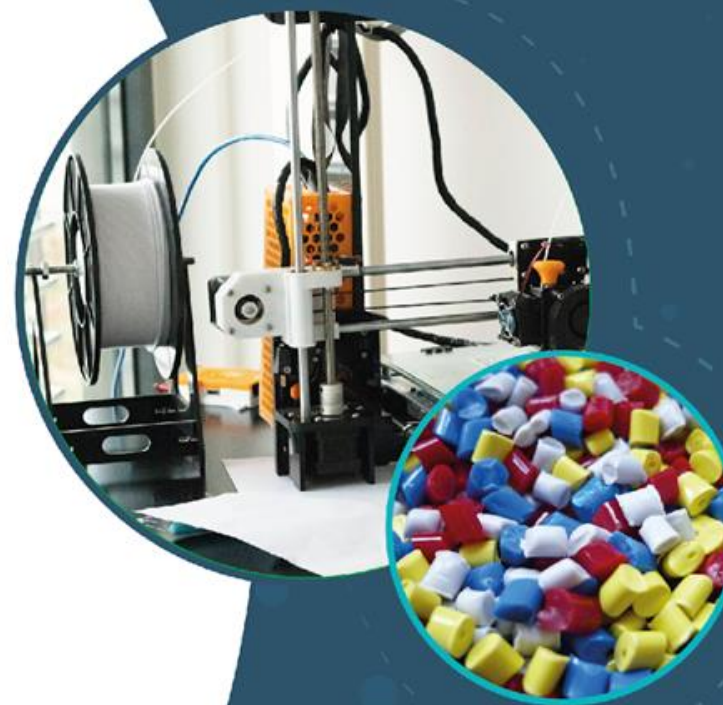

European 3D Printing
Polymer Operators

Anyagsugaras (MJT) eljárás

CU-D

A projektet az Európai Bizottság támogatásával finanszírozták. Ez a kiadvány kizárólag a szerző nézeteit tükrözi, és a Bizottság nem tehető felelőssé a benne foglalt információk bármilyen felhasználásáért. ERASMUS+: 2021-1-CZ01-KA220-VET-000033007.

Célkitűzés és tanulási eredmények

Modul célkitűzése:	A tanulók alapvető ismerete az anyagsugaras (MJT) eljárásról.
Javasolt kontaktórák:	3,5 óra
Terhelés:	7 óra
Tanulási eredmények	
Ismeretek	<p>Alapvető tényszerű ismeretek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Anyagsugaras (MJT) eljárás és alapelvek • Polimer anyagok és jellemzők, valamint ezek hatása az MJT additív gyártásra • A polimer MJT anyagok lehetőségei és korlátai • Minőségbiztosítás
Képességek	<ul style="list-style-type: none"> • Az MJT előnyeinek és korlátainak felismerése más AM polimer eljárásokkal szemben, beleértve a folyamat jellemzőinek megfelelő alkalmazhatóságát is • Az MJT berendezések fő összetevőinek azonosítása • Az MJT alkalmazásokhoz használható polimer anyagok azonosítása • Az MJT folyamatok minőségbiztosítási elveinek azonosítása

Modul vázlat

Fejezet	Tartalom
4.1 Fejezet	MJT eljárás áttekintése
4.2 Fejezet	Polimer anyagok, tulajdonságaik és alkalmazásaik áttekintése
4.3 Fejezet	Minőségbiztosítás

4.1 Anyagsugaras (MJT) MJT eljárás áttekintése

Folyamat alapjai

- Az anyagsugaras nyomtatás (MJT) hasonló módon hoz létre tárgyakat, mint egy kétdimenziós tintasugaras nyomtató.
- Az anyagot folyamatos vagy DOD (Drop on Demand) módszerrel juttatják a nyomtató lapra vagy platformra.
- Az MJT olyan fotopolimereket, fémeket vagy viaszt használ, amelyek fény vagy hő hatására megszilárdulnak (hasonlóan a sztereolitográfiához). Ez biztosítja, hogy a fizikai tárgyak rétegenként épülnek fel.
- Az MJT eljárást additív gyártásnak (AM) is nevezik.

Eljárás meghatározása az ISO 17296-2 szabvány szerint

- Az ISO 17296 leírja az AM folyamat alapjait.
- Ez a szabvány elmagyarázza, hogy a különböző folyamat kategóriák hogyan használják a különböző típusú anyagokat a termék geometriájának kialakításához.
- A módszer meghatározza azokat a követelményeket, amelyek biztosítják az additív gyártási eljárásokon alapuló anyag-extrudálással létrehozott műanyag alkatrész integritását.
- Leírja továbbá a különböző folyamat kategóriákban használt anyag típusokat.
- Az ISO 17296-2 leírja a későbbi szabványok átfogó alapelveit.
- Áttekintést ad a meglévő folyamat kategóriákról, amelyek az új technológiák fejlődése miatt nem teljes körűek, és nem is lehetnek azok.

MJT alkalmazások és ágazatok

Az MJT technológiát számos ágazatban alkalmazzák:

- **Tervezés:** MJT könnyűszerkezetes formaterveket hoz létre nehéz hegesztés, vágás vagy megmunkálás nélkül (szubtraktív technológia).
- **Autóipar:** MJT tartós koncepció modellek és prototípusok építésével összeszerelési segédeszközöket és végfelhasználási alkatrészeket készíthet.
- **Repülőgépipar:** MJT csökkenti a mechanizmusok gyártásához szükséges időt, miközben kevesebb hegesztést, vágást vagy megmunkálást igényel (szubtraktív technológia). Könnyűszerkezetek egyszerűen készíthetők.
- **Orvosi:** Az MJT lehetővé teszi az orvosi gyártók, orvosok és kutatók számára, hogy alkatrészeket hozzanak létre a betegellátáshoz vagy a fejlett kísérleti munkához.

MJT alkalmazások és ágazatok

- **Oktatás:** A diákok kulcsfontosságú előnyre tesznek szert a munkaerőpiacon. Az MJT a képzésben is segít (logikus gondolkodás stb.).
- **Filmipar:** Az MJT egyedi tárgyakat vagy animációs filmeket készíthet; a karakterek tervezésében és fejlesztésében is segíthet.
- **Művészet és építészet:** Különböző formák létrehozására van lehetőség, amelyek új lehetőségeket nyitnak meg a művészek és építészek előtt.
- **Játékipar:** Az MJT forradalmasította ezt az iparágat; a gyártók egyre gyakrabban használják az MJT-t a prototípus gyártás során, mivel lehetővé teszi számukra, hogy egy folyamat során többféle anyagból készült alkatrészt és színt alkalmazzanak. Ez jelentős előny más 3D nyomtatási technológiákkal és hagyományos gyártási eljárásokkal szemben.

Előnyök és korlátok

ELŐNYÖK:

- Sebesség (bevezetés a termelésbe)
- A termék összetettsége
- Minden egyes nyomtatás testreszabása
- Költség (egyedi gyártás)
- Kiváló részletesség
- Nagy pontosság (mérettűrések)
- Sima felületképzés
- Több anyagból készült alkatrész és szín egy folyamat keretében

KORLÁTOK:

- Magasabb eszköz költségek (más AM technológiákhoz, például az FDM-hez képest)
- Energiafogyasztás (nyersanyagok ára)
- Korlátozott anyagkészlet (vevő-szállítói láncok)
- Kibocsátás (ökológia, szénlábnyom)
- Fotopolimerektől való függőség
- Szerzői jogi jogsértések

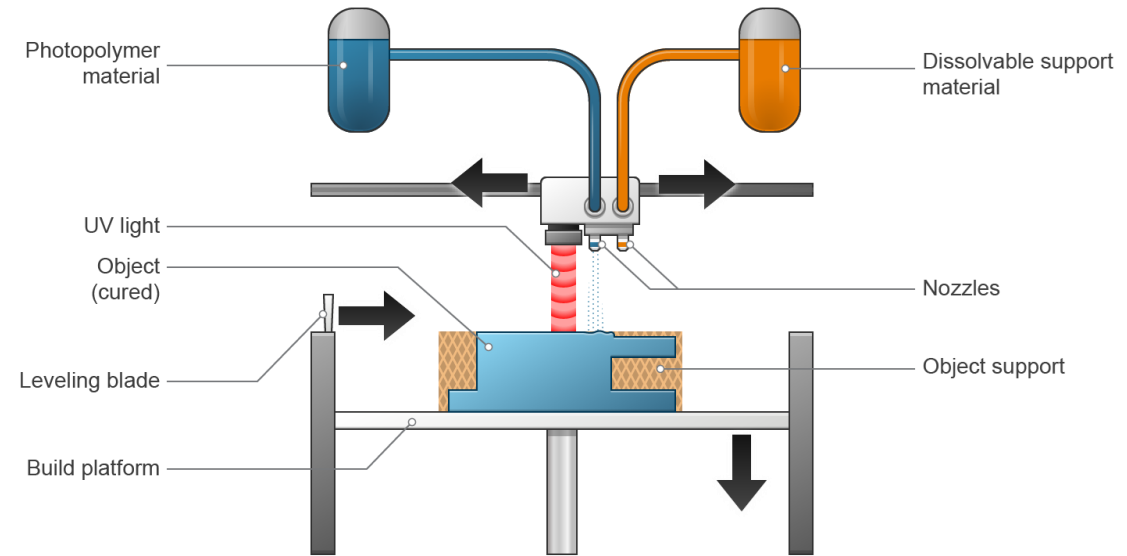
Előnyök és korlátok a hagyományos és egyéb eljárásokkal szemben

- Egyes esetekben az MJT még nem váltotta fel a hagyományos vagy más 3D-s technológiákat.
- Ezt az egyes alkatrészek alkalmazása határozza meg előre, amelyek a következő mechanikai/fizikai tulajdonságokat igénylik.
- A hagyományos és más 3D-s eljárásokkal szembeni korlátok a következők lehetnek:
  - Feszültség
  - Nyomás
  - Hajlítás
  - Keménység
  - Dinamikus feszültség
  - Tribológiai tulajdonságok
  - Kémiai ellenállás
  - Üzemi hőmérséklet

Berendezések és terminológia

- Az anyagsugárzás az alkatrészt rétegről rétegre építi fel úgy, hogy a fotopolimer anyagot fúvókákból juttatja a nyomtatófejbe.
- Ahogy az anyagcseppek az építőplatformra kerülnek, közvetlenül kikeményednek, és UV-fényre megszilárdulnak.
- Az MJT eljárásokhoz a nyomtatás során alátámasztásra van szükség, ezért a 3D nyomtatás során egyidejűleg oldható anyagot is nyomtatnak.
- A tartóanyagot az utófeldolgozás során távolítják el.

2018 © Dassault Systèmes

MJT, Berendezések és terminológia [1]

Berendezés típusok és építési térfogatok

- Az MJT 3D nyomtatók építési térfogata változatos.
- Közepes méretek: 380 x 250 x 200 mm.
- Nagy méretek: 1000 x 800 x 500 mm.
- Az egyedi igényekhez igazítható, a nyomtatási pontosság veszélyeztetése nélkül.
- Bár nem az egyetlenek, a Stratasys és a 3D Systems a két fő Material Jetting 3D nyomtató gyártó.

3D Systems ProJet MJP 5600 3D nyomtató [2]

Alapanyag: anyagok, tulajdonságok és jellemzők

- A két leggyakrabban használt anyag az anyagsugárzáshoz a következő:
  - Fotopolimerek (folyékony formában)
  - Öntőviasz
- Az ilyen anyagokkal előállított tárgyak gyengék és törékenyek.
- Vannak olyan anyagok is, amelyeket speciális alkalmazásokhoz optimalizáltak, mint például a szerszámozás és a beruházási öntés.
- Jelenleg kutatások folynak az MJT-vel használható anyagok (fémek, szilikonok és kerámiák) körének bővítésére.

Feldolgozható anyagok: polimerek, kompozitok és fémmel kevert polimerek

- A Stratasys és a 3D Systems a két legismertebb Material Jetting gyártó a piacon.
- Ők kínálják a fényre keményedő műanyagok és kompozitok, például a PolyJet technológiában használt "digitális anyagok", széles választékát.
- Az izraeli Xjet cég a NanoParticle Jetting technológiáját fémek és kerámiák számára fejlesztette ki.
- Az anyagok terén egy másik mérföldkő a szilikon 3D nyomtatás, amelyet az ACEO (a német vegyipari óriás Wacker Chemie AG részlege) fejlesztett ki.

Alapanyag formája

Az anyagsugaras eljárás polimereket és műanyagokat használ, mint például:

- **Polipropilén (PP)**: szívós, merev és kristályos hőre lágyuló polimer. Propén (vagy propilén) monomerből készül.
- **Nagy sűrűségű polietilén (HDPE)**, vagy **polietilén nagy sűrűségű (PEHD)**: etilén monomerből előállított hőre lágyuló polimer.
- **Polisztirol (PS)**: a sztírol aromás szénhidrogén monomerjeiből előállított szintetikus polimer.

Alapanyag formája

Az anyagsugaras eljárás polimereket és műanyagokat használ, mint például:

- **Polimetil-metakrilát (PMMA):** átlátszó hőre lágyuló polimer, amely a műszaki műanyagoknak nevezett anyagcsoportba tartozik.
- **Polikarbonát (PC):** átlátszó hőre lágyuló polimer karbonát funkciós csoportokkal. Nagy szilárdsága miatt ütés- és törésálló.
- **Akrilnitril-butadién-sztirol (ABS):** gyakori hőre lágyuló polimer, amelyet általában fröccsöntéshez használnak.
- **Nagy ütésállóságú polisztirol (HIPS),** más néven **Polisztirol (PS):** amorf hőre lágyuló polimer, amelyet alacsonyabb hőhatású alkalmazásokban használnak.

A kész alkatrész mechanikai tulajdonságai

- Az alapvető mechanikai tulajdonságok ismerete nagyon fontos az alkalmazásukhoz.
- A 3D nyomtatás során számos változó befolyásolja a folyamatot: **anyag, rétegvastagság, nyomtatási/fúvóka-hőmérséklet, hűtés** stb.
- A polimereket általában viszkoelasztikus anyagoknak nevezik.
- Egy szilárd anyag ideális rugalmasságát a **Hooke-törvény** határozza meg: a deformáció arányos az alkalmazott feszültséggel.
- Az ideális viszkózus folyadékot **Newton törvénye** jellemzi: leírja a test mozgása és a testre ható erők közötti kapcsolatot.
- Az anyag mechanikai tulajdonságait **mechanikai vizsgálatokkal** határozzák meg.
- Az MJT technológiák hátrányát a rosszabb **mechanikai tulajdonságok** jelenthetik.
- A fotopolimereket **UV-fény aktiválja**. Idővel elvesztik mechanikai tulajdonságaikat, és **törékennyé válhatnak**.

Folyamatlánc műveletek - áttekintés

1. 3D CAD modellezés

2. STL fájl előkészítése (szeletelés)

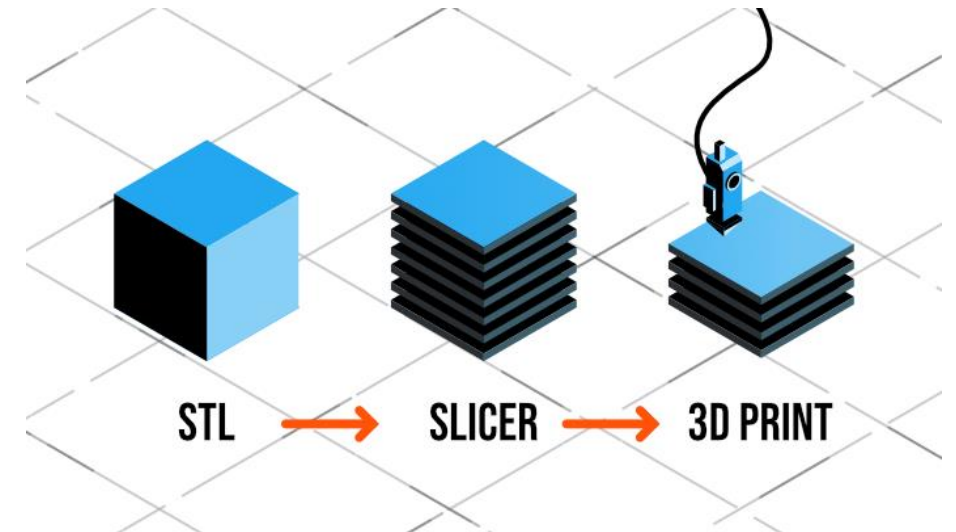
Data preparation

1. 3D nyomtatás

Part building

1. 3D nyomtatott alkatrészek
tisztítása

Post-processing

Az STL-től a 3D nyomtatásig [3]

Folyamatlánc műveletek - adatelőkészítés

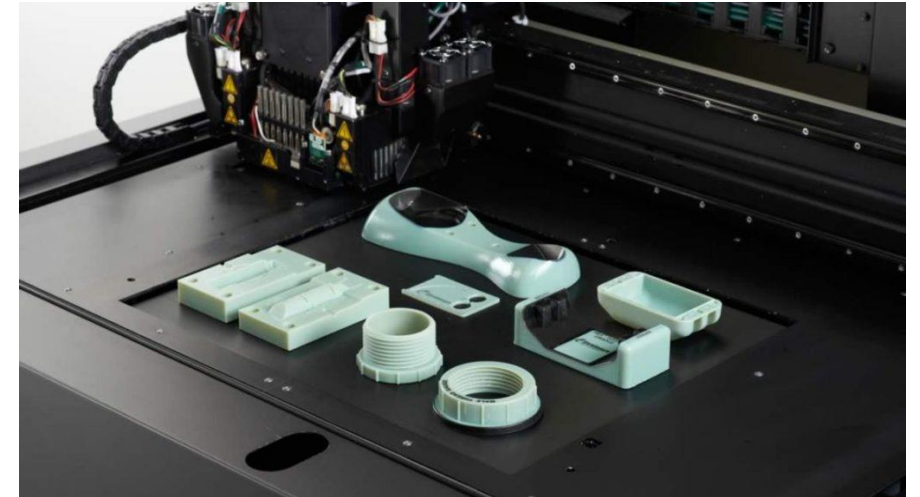
- Először is létre kell hozni a nyomtatott tárgy digitális modelljét (CAD modell).
- Ezután a modellt STL-be (Standard Triangle Language) kell exportálni.
- A háromszögek mérete (STL) az exportált felbontástól függ.
- A nagy felbontású STL modellek nagyobb fájlokat eredményeznek. A nagy felbontású STL fájl magasabb nyomtatási minőséget eredményez.
- A 3D nyomtatás előtt a CAD-modellt egy szeletelőszoftver segítségével vékony rétegekre alakítják át a 3D térben.

Folyamatlánc műveletek - alkatrész nyomtatás

A nyomtatási folyamat több lépésből áll, amelyeket addig ismételnek, amíg a tárgy el nem készül:

- Az anyagcseppek a nyomtatófejből hő- vagy piezoelektromos módszerrel kerülnek a felületre.
- Az anyagcseppek megszilárdulnak és létrehozzák az első réteget.
- A további rétegek az előzőekre épülnek.
- A rétegeket hagyják kihűlni és megszilárdulni, vagy UV-fénnyel megszilárdítják.

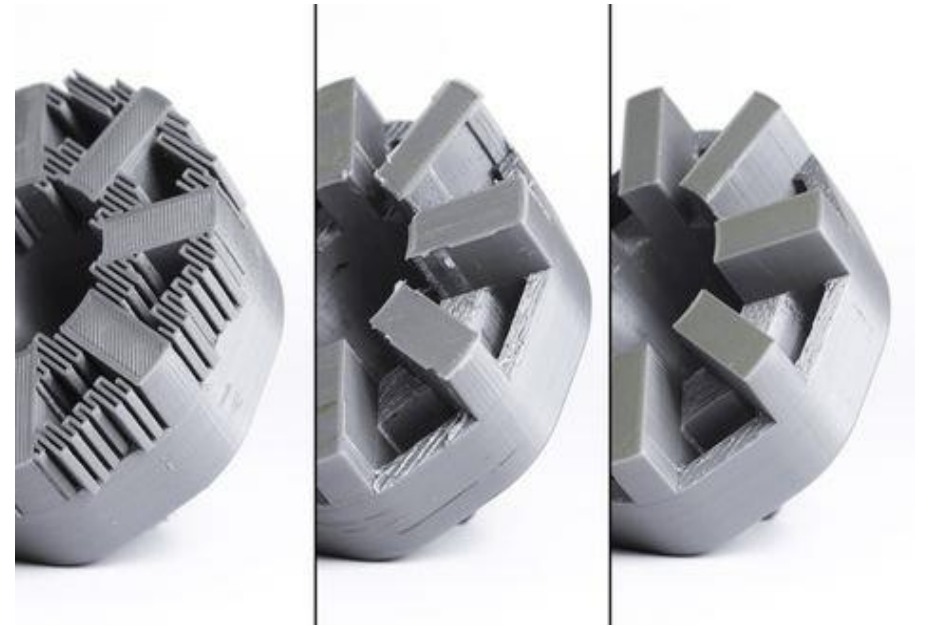
Material Jetting 3D nyomtatás [4]

Folyamatlánc műveletek - utómunka

A 3D nyomtatás gyakran igényel utómunkálatokat; az alábbi műveletek utómunka műveletek:

- Alátámasztás eltávolítása, ha szükség volt rá
- Csiszolás
- Polírozás
- Acetonos simítás
- Festés
- Hidromártás
- Galvanizálás
- Ragasztás, stb.

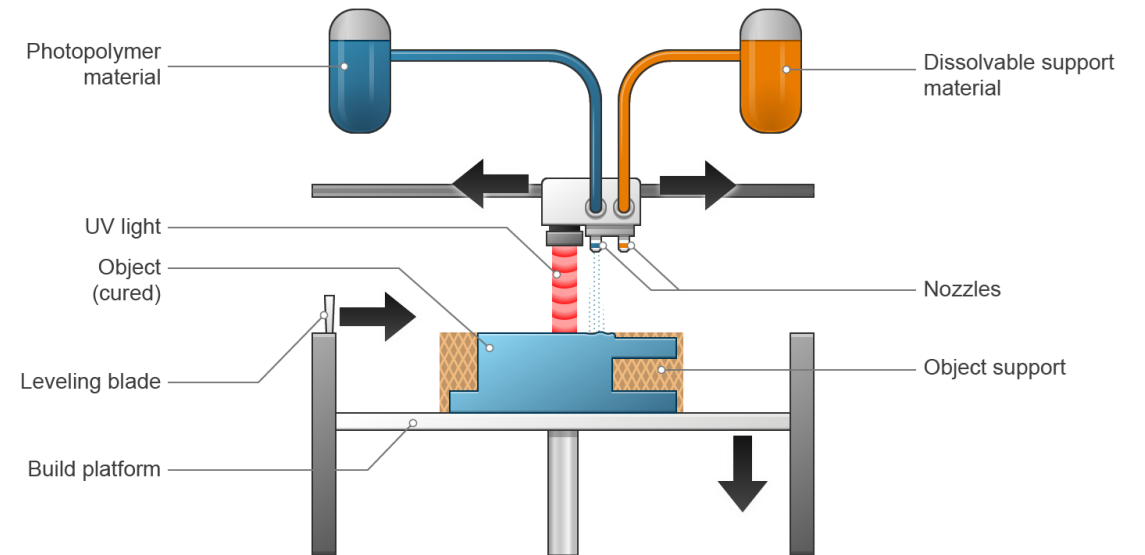

Példa három utómunka lépésre [5]

Folyamat lépései

1. A nyomtatófej az építőplatform felett helyezkedik el.
2. Az anyagcseppek a nyomtatófejből hő- vagy piezoelektromos módszerrel kerülnek a felületre.
3. Az anyagcseppek megszilárdulnak és kialakítják az első réteget.
4. A további rétegek az előzőek tetejére épülnek.
5. A rétegeket hagyják kihűlni és megszilárdulni, vagy UV-fénnyel megszilárdítják.
6. Az utómunka magában foglalja a alátámasztás eltávolítását.

2018 © Dassault Systèmes

MJT technológia [1]

Nyomtatási térfogat

- A különböző MJT 3D nyomtatók különböző építési méreteket kínálnak.
- Fontos, hogy a nyomtató típusának kiválasztásakor megértse, hogy mi a nyomtató legnagyobb nyomtatási térfogata.
- A közepes méretű MJT nyomtatók 380 x 250 x 200 mm-nél kezdődnek, a nagyok pedig elérik az 1000 x 800 x 500 mm-t.
- Ha a modellje nagyobb, mint a nyomtatási térfogat, akkor a modellt kisebb részekre oszthatja, és ezeket utólag összerakhatja.
- Ne feledje, hogy az alátámasztás növelheti a térfogatot.

Anyagsugaras gépek

VIDEO	VIDEO	VIDEO
		
 <p>RAPID PROTOTYPING MACHINE J8 SERIES</p> <ul style="list-style-type: none"> ABS PolyJet medical	 <p>MULTI-MATERIAL 3D PRINTER J5 MEDIJET™</p> <ul style="list-style-type: none"> PolyJet medical desktop	 <p>ABS 3D PRINTER J35 PRO</p> <ul style="list-style-type: none"> resin multi-material PolyJet

Anyagsugaras gépek, 3D nyomtatók [6]

Anyagsugaras gépek

VIDEO

BOSSYSTEMS

WAX 3D PRINTER
PROJET MJP 2500W

- MJP
- high-performance
- high-speed

VIDEO

hp

METAL 3D PRINTER
JET S100

- MJP
- industrial
- large-format

VADER

METAL 3D PRINTER
POLARIS™

- MJP
- industrial
- high-speed

Anyagsugaras gépek, 3D nyomtatók [6]

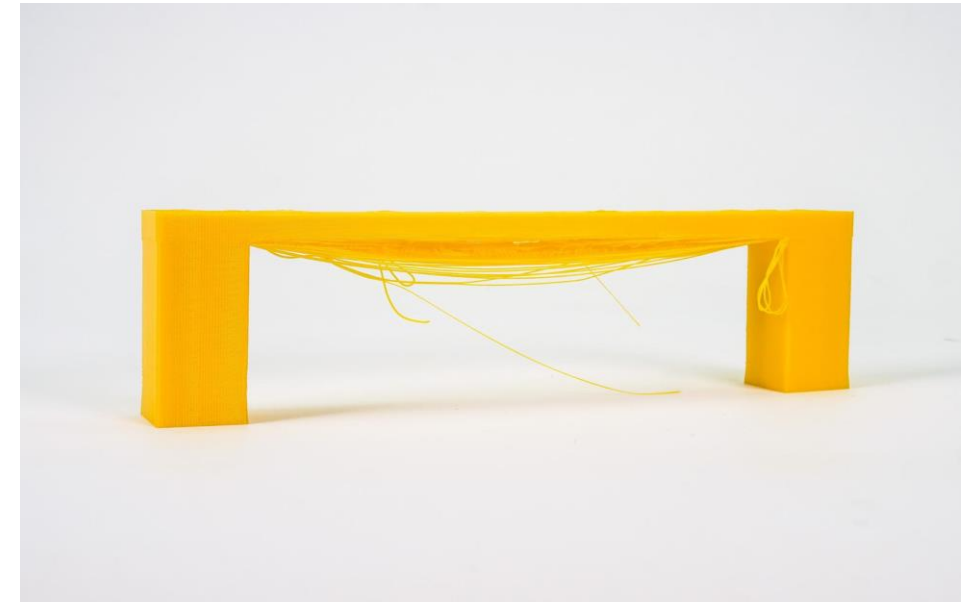
Nyomtatási eljárást befolyásoló paraméterek

- Az egyes rétegek **vastagsága** (magassága) határozza meg a nyomtatás felbontását.
- A kis rétegmagasságú alkatrészek **simább felületet** eredményeznek, ami a **nyomtatási idő** és a költségek **növekedésével** jár.
- Sok hiba a **nyomtató beállításai** miatt következik be, például a **nyomtató fúvóka átmérője** (felső vagy alsó), a **tartálynymás**, a fúvóka és az **ágy közötti távolság**, a **hőmérséklet** és a **nyomtatóágy** mozgása miatt.
- A **szeletelőszoftver** paraméterei szintén befolyásolják a nyomtatott modellek minőségét.
- A **nyomtatási orientáció** és a **nyomtatás alakja** számos olyan következménnyel jár, amelyek befolyásolják a nyomtatási folyamatot.

Alátámasztó szerkezetek, beleértve az áthidalást is

- Az olyan kiálló (túlnyúló) elemek megtartásához, amelyeknek nincs alapjuk, alátámasztó szerkezetre van szükség.
- A áthidalás a rétegek vékony levegőben történő nyomtatására utal, alátámasztás használata nélkül.
- Alátámasztó szerkezetre akkor van szükség, ha az alkatrész egyes részei kinyúlnak.
- Ezt a szeletelőszoftver határozza meg.
- A nyomtatási hibák elkerülése érdekében mindig ügyeljen a nagyobb alátámasztási sűrűség és a jó alátámasztási minta használatára.

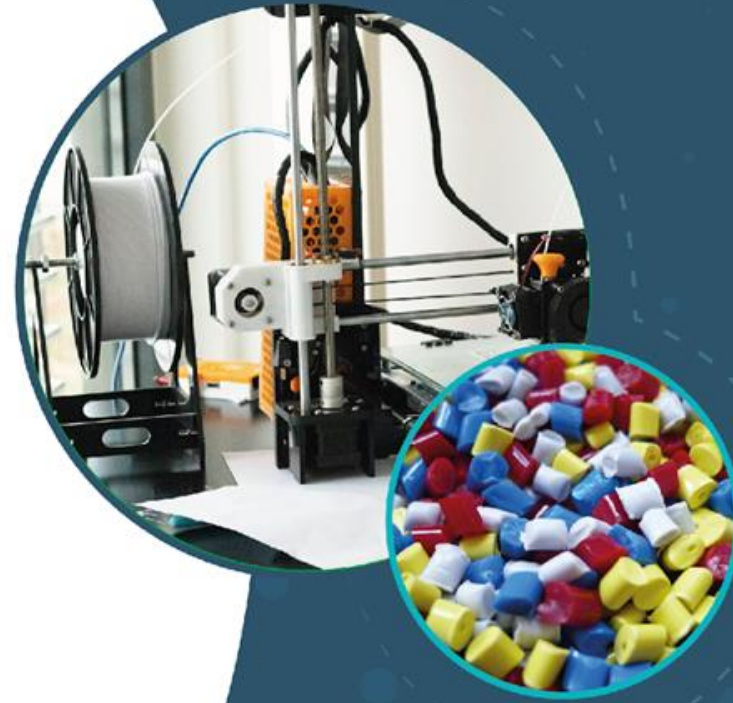
Példa áthidalásra [7]

Folyamat megismételhetősége

- Az ágy és a fúvóka pontos kalibrálásának köszönhetően a nyomtatás könnyen megismételhető.
- Ez nagyon kényelmes az egyedi gyártásnál.
- Csak el kell kerülni a nem kívánt (hibákat okozó) hatásokat.
- Tisztán kell tartani a munkahelyet és tiszteletben kell tartani a szervizintervallumokat (3D nyomtató).

4.2 Polimer anyagok, tulajdonságaik és alkalmazásaik áttekintése

Alapanyag formája

Az anyagsugaras eljárás polimereket és műanyagokat használ, mint például:

- **Polimetil-metakrilát (PMMA):** átlátszó hőre lágyuló polimer, amely a műszaki műanyagoknak nevezett anyagcsoportba tartozik.
- **Polikarbonát (PC):** átlátszó hőre lágyuló polimer karbonát funkciós csoportokkal. Nagy szilárdsága miatt ütés- és törésálló.
- **Akrilnitril-butadién-sztirol (ABS):** gyakori hőre lágyuló polimer, amelyet általában fröccsöntéshez használnak.
- **Nagy ütésállóságú polisztirol (HIPS),** also known as **Polisztirol (PS):** amorf hőre lágyuló polimer, amelyet alacsonyabb hőhatású alkalmazásokban használnak.

Alapanyag formája

Az anyagsugaras eljárás polimereket és műanyagokat használ, mint például:

- **Polimetil-metakrilát (PMMA):** átlátszó hőre lágyuló polimer, amely a műszaki műanyagoknak nevezett anyagcsoportba tartozik.
- **Polikarbonát (PC):** átlátszó hőre lágyuló polimer karbonát funkciós csoportokkal. Nagy szilárdsága miatt ütés- és törésálló.
- **Akrilnitril-butadién-sztirol (ABS):** gyakori hőre lágyuló polimer, amelyet általában fröccsöntéshez használnak.
- **Nagy ütésállóságú polisztirol (HIPS),** más néven **Polisztirol (PS):** amorf hőre lágyuló polimer, amelyet alacsonyabb hőhatású alkalmazásokban használnak.

A kész alkatrész mechanikai tulajdonságai

- A polimereket általában **viszkoelasztikus anyagoknak** nevezik.
- Egy szilárd anyag ideális rugalmasságát a **Hooke-törvény** határozza meg: a deformáció arányos az alkalmazott feszültséggel.
- Az ideális viszkózus folyadékot **Newton törvénye** jellemzi: leírja a test mozgása és a testre ható erők közötti kapcsolatot.
- Az MJT technológiák hátránya a rossz **mechanikai tulajdonságok** lehetnek.
- A fotopolimereket **UV-fény aktiválja**. Idővel elvesztik mechanikai tulajdonságaikat, és **törékennyé válhatnak**.
- Az anyag mechanikai tulajdonságait **mechanikai vizsgálatokkal** határozzák meg.

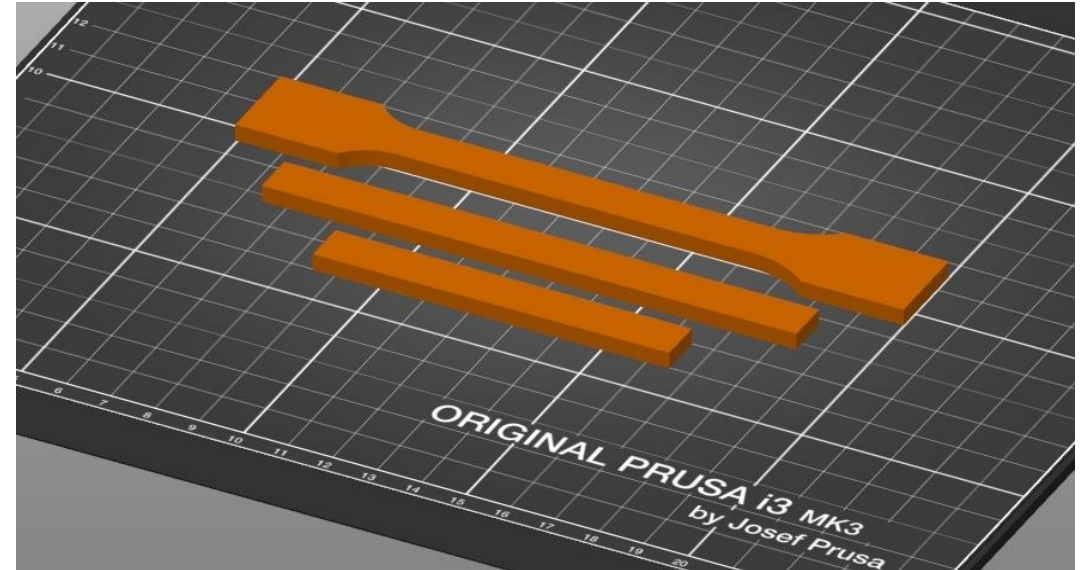

Anyagjellemzők: mechanikai vizsgálatok

Az anyagjellemzőket mechanikai vizsgálatokkal határozzák meg:

- Szakítóvizsgálat
- Charpy ütészvizsgálat
- Hasító szakítóvizsgálat (nyomás)
- Hajlító vizsgálat
- Keménységvizsgálat

Az alábbi képen látható vizsgálati mintákon végzik a leírt mechanikai vizsgálatokat.

3D nyomtatott minták teszteléshez [8]

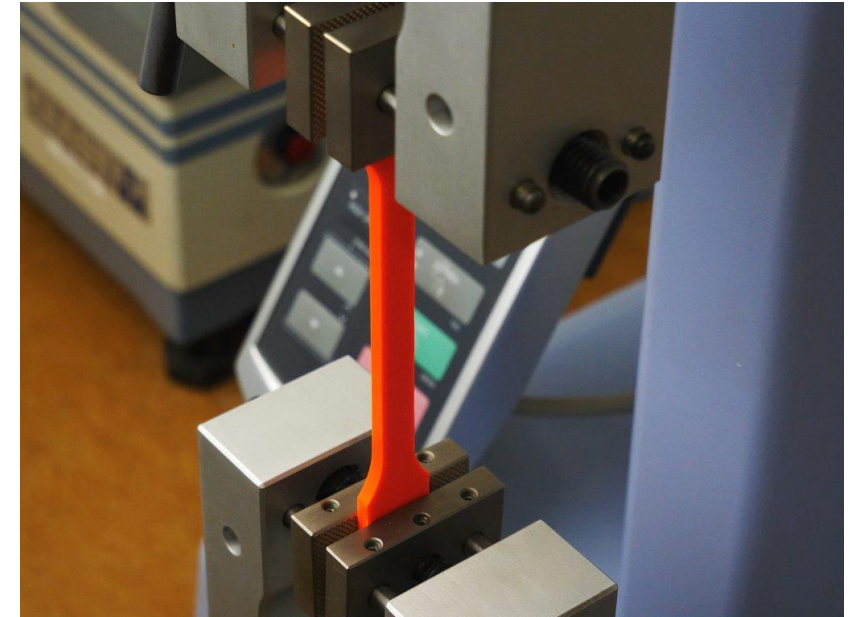
Anyagjellemzők: szakítóvizsgálat

A szakítóvizsgálattal meghatározható a:

- Szilárdság
- folyáshatár
- Nyúlás
- A próbadarab összehúzódása

A minták szakító tulajdonságainak meghatározására szabványokat használnak.

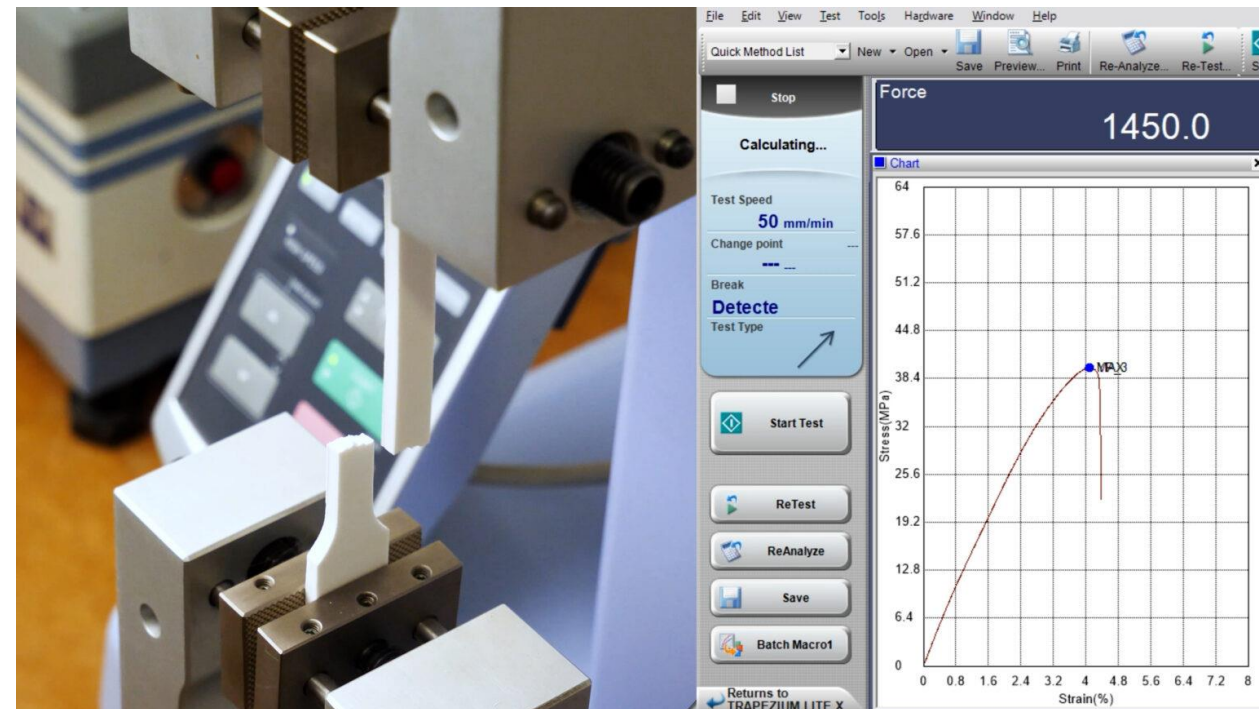
Az alábbi képen a szakítóvizsgálat során egy megfelelő méretű próbadarabot két részre törnek.

Szakítószilárdság vizsgálat (3D nyomtatás) [8]

Anyagjellemzők: mechanikai vizsgálatok

Univerzális vizsgálógép a szakítószilárdság mérésére (3D nyomtatás) [9]

Charpy ütészívógép (3D nyomtatás) [9]

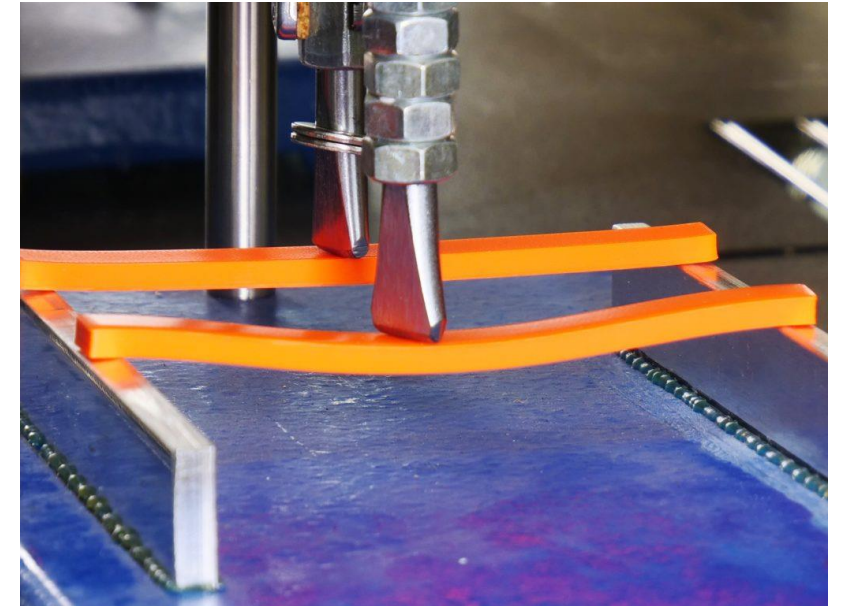
Anyagjellemzők: hasító szakítópróba (nyomás)

- Ez a vizsgálati módszer az egytengelyű nyomófeszültségnek kitett műanyagok viselkedését határozza meg.
- Ebben a vizsgálatban az anyagra egymással szemben ható erők hatnak, és így összenyomják azt.
- A próbadarabot általában két tolólemez közé helyezik, amelyek a minta két ellentétes felületére ható terheléssel megtörik azt.
- A nyomólemezeket egy nyomógép segítségével nyomják össze.
- Az összenyomott minta általában az alkalmazott erő irányában rövidül, az alkalmazott erőre merőleges irányban pedig kitágul.
- A hasító szakítóvizsgálat a szakítóvizsgálat ellentéte.

Anyagjellemzők: hajlítóvizsgálat

- A próbadarabot vízszintesen két érintkezési pont közé helyezik; a próbadarab felső részére egy vagy két érintkezési ponton keresztül erőt fejtenek ki.
- Az erőt addig kell kifejteni, amíg a minta el nem törik. A maximálisan felvett erő kifejezi a vizsgált anyag hajlítószilárdságát.
- A hajlítóvizsgálat leggyakoribb célja a következők meghatározása:
  - Rugalmassági modulus
  - Hajlítószilárdság
  - Hajlítási modulus
- A hajlítószilárdságot a próbatest külső szálán, a nyomott és húzott oldalon fellépő maximális feszültségként határozzuk meg.

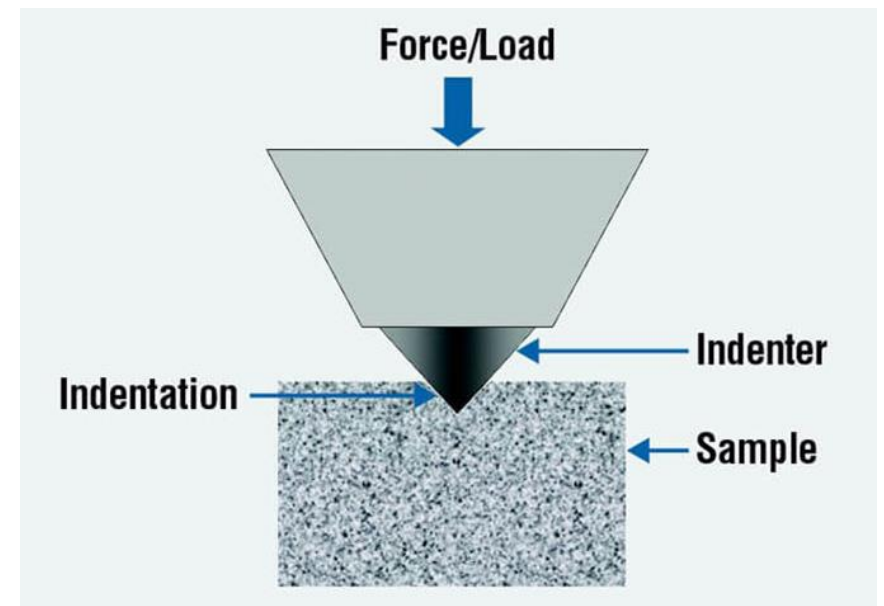

Hárompontos hajlítóvizsgálat (3D nyomtatás) [8]

Anyagjellemzők: keménységvizsgálat

- Háromféle keménységvizsgálat létezik, mindegyiknek saját mérési skálája van:
  - Karc
  - Szűrő
  - Ejtő
- **Karc keménységmérés** – megmutatja, hogy a minta mennyire ellenálló.
  - A maradandó képlékeny deformációhoz éles tárgyat használnak.
  - A legelterjedtebb vizsgálat a Mohs-skála.
- **Szűrő keménységmérés** - az éles tárgyat állandó nyomóterhelés alatt a mintába nyomják. A leggyakoribb szűrő keménységi skálák a következők: Rockwell, Brinell, Vickers, Shore.

Example of hardness testing method [10]

Anyagjellemzők: termikus tulajdonságok

A fent említett anyagok mindegyike rendelkezik előnyökkel és hátrányokkal, beleértve a termikus tulajdonságokat is. Ezek az anyagok a következő okok miatt jelentősek:

- **ABS:** nagyon rugalmas anyag. Bár fő előnye a hőállóság (akár 100 °C-os hőmérsékletet is kibír), legnagyobb hátránya a hőtágulás. Nagyobb tárgyak nyomtatásakor deformálódik, sőt, néha meg is repedhet a nyomtatót körülvevő hőmérséklet-ingadozás miatt.
- **PLA:** ez az anyag kukoricakeményítőből készül. Nagyon alacsony hőtágulással rendelkezik, és könnyen nyomtatható. Alkalmas nagyobb tárgyak nyomtatására. Hátránya a törékenység és a kisebb hőállóság (60 °C körül).
- **HD PLA:** ugyanolyan tulajdonságokkal rendelkezik, mint a PLA; könnyen és gyorsan nyomtat nagyméretű tárgyakat. Amikor azonban ez az anyag átesik a hőkezelési folyamaton, jobb hő- és szilárdsági tulajdonságokra tesz szert. Ezt a folyamatot követően a hőállósága 60 °C-ról 140 °C-ra nő (ezen a hőmérsékleten megpuhul, de megtartja az alakját). A lágyítási folyamat során az anyag belső szerkezete megváltozik, ennek következtében a teljes nyomat 1%-kal zsugorodik, ezért a modellt 1%-kal kell megnövelni.

Anyagjellemzők: a 3D nyomtatási anyagok kémiai ellenállása

- A kémiai ellenállás az anyag azon képessége, hogy ellenálljon a kémiaileg agresszív környezetnek. Számos olyan polimer létezik, amely ellenáll a savaknak, oldószereknek, alkoholnak, forró víznek vagy más anyagoknak.
- A műanyagok kémiai ellenállása elsősorban a polimer fizikai és kémiai szerkezetétől és az anyag kémiai összetételétől függ.
- A 3D nyomtatáshoz használt polimerek láncai hűtés után amorf (rendezetlen) vagy félkristályos (részben rendezett) fázisba kerülnek. A félkristályos fázisban a rendezett szegmenseket rendezetlen láncklaszterek veszik körül. Ezeknek a szegmenseknek az aránya (az úgynevezett kristályosság) befolyásolja a polimer hőmérsékletállóságát, szilárdságát és szívósságát. Ez befolyásolja a polimer kémiai agresszivitással szembeni ellenállását is.
- Így egy kristályosabb polimer jobban ellenáll egy agresszív anyagnak, mint egy kevésbé kristályos polimer. A polimer kötések orientációja és a töltőanyagok jelenléte az anyagban szintén hatással lehet.
- Az, hogy egy anyag mennyire képes ellenállni a kémiaileg agresszív környezetnek, nem csak a kémiai ellenállástól függ, hanem a mechanikai igénybevételtől, az anyag felszívódásától vagy a hőmérséklettől is. Ezek a paraméterek befolyásolhatják az anyagválasztással szemben támasztott követelményeket.
- Ha az anyag kémiaileg nem ellenálló, fennáll a polimerkötések gyors lebomlásának veszélye, ha agresszív anyaggal érintkeznek. Ez alacsonyabb szakítószilárdsághoz, kisebb ütésállósághoz és rövidebb anyagélettartamhoz vezet: mindezek az alkatrész meghibásodásához vezethetnek.

Anyagjellemzők: a 3D nyomtatási anyagok kémiai ellenállása

- Általában a műszaki anyagok a legellenállóbbak a vegyi anyagokkal szemben. A kiváló vegyszerállósággal rendelkező anyagok közé tartozik a **PP** (polipropilén), **PA** (poliamid, nylon), **PE** (polietilén), **PEEK** (poliéter-éter-keton), **PTFE** (politetrafluor-etilén, teflon), **PVC** (polivinil-klorid) vagy **PVDF** (polivinilidén-fluorid).
- A jó kémiai ellenállású anyagok a **PC** (polikarbonát), **TPU**, **PETG**, **ASA** vagy **ABS**. Ellenállásuk azonban függ a környezettől, a környezeti hőmérséklettől és más típusú igénybevételektől. Az ABS anyag például acetonban gyorsan lebomlik.
- A műszaki jellemzőkkel nem rendelkező anyagok, mint például a **PLA**, **PVB**, nem alkalmasak kémiaileg agresszív környezetben való használatra: savak, alkoholok stb.

A 3D nyomtatási anyagok kémiai ellenállása [9]

Anyagjellemzők: a műanyagok kémiai ellenállósági táblázata a műanyagok kémiai kompatibilitásáról

ÉRTÉKELÉS

- **A:** Jó ellenállóképesség
- **B:** Mérsékelt ellenállóképesség
- **C:** Gyenge ellenállóképesség
- **D:** Nem áll ellen

A vizsgálatokat 23 °C-on végezték.

Kémiai kompatibilitási táblázat [9]

	PLA	PVB	PETG	ASA	ABS	PC	PA	PP
Water (H ₂ O)	A	A	A	A	B	A	A	A
IPA 75% (Isopropyl alcohol, C ₃ H ₈ O)	C	D	A	B	B	B	A	A
IPA 99% (Isopropyl alcohol, C ₃ H ₈ O)	C	D	B	B	B	B	A	A
Acetic acid 8% (vinegar, C ₂ H ₄ O ₂)	B	C	A	A	B	A	C	A
Sodium chloride 10% (salt, NaCl)	B	B	A	B	A	A	A	A
Citric acid (C ₆ H ₈ O ₇)	B	B	A	A	-	A	B	A
Hydrochloric acid 37% (HCl)	C	-	A	C	C	A	D	A
Hydrogen peroxide 30% (H ₂ O ₂)	B	-	A	A	A	A	D	A
Phosphoric acid 85% (H ₃ PO ₄)	C	-	C	-	A	A	D	A
Nitric acid 69% (HNO ₃)	D	-	D	-	A	D	D	A
Sulphuric acid 96% (H ₂ SO ₄)	D	-	D	-	-	D	D	A
Fridex * (Ethylene glycol, C ₂ H ₆ O ₂)	B	B	A	A	-	A	-	-
Savo ** 1:10 (NaClO)	B	B	A	A	-	B	A	A
Ethanol (C ₂ H ₆ O)	C	D	B	B	A	B	A	A
Acetone (C ₃ H ₆ O)	D	D	C	D	D	C	A	A

* A Fridex az autók fagyálló hűtőfolyadékaiban használt kémiai vegyület ipari neve. Ez egy etilén-glikol alapú, koncentrált hűtőfolyadék.

** A Savo egy tisztító és fertőtlenítő szer. A fertőtlenítőszer nátrium-hipoklorit, 4,7 g/100 g.

Anyagválasztás

- Fontos tényező a szervezet termelési profilja.
- A különböző gépek különböző anyagokkal tudnak dolgozni, ezért ez a premissza a legfontosabb (ha a beruházást nem vesszük figyelembe).
- A technológia által létrehozott tárgy hasznos funkciója alapvető hatással van az anyagválasztásra.
  - Statikus igénybevétel (az említett tesztek követően)
  - Dinamikus igénybevétel (az időbeli élettartamot figyelembe véve; ezen a tanfolyamon túl)
  - Üzemi hőmérséklet (rész vagy egész eszköz)
  - Kémiai ellenállás stb.

4.3 Minőségbiztosítás

Berendezések minősítése/újraminősítése

- Felelős személy: mérnöki minőségellenőrzési technikus. Ő:
  - írja le a műszaki berendezések felülvizsgálatainak és képességvizsgálatainak végrehajtását a műszaki, szabványok és biztonsági előírásoknak megfelelően.
  - állítja ki az ellenőrzési jelentést, vezeti az előírt dokumentációt és az ellenőrzési jelentés napirendjét.
- E csapattag támogatására biztosítja az összes szükséges műszaki berendezést (az ágazatnak és a gyártási program összetettségének megfelelően).

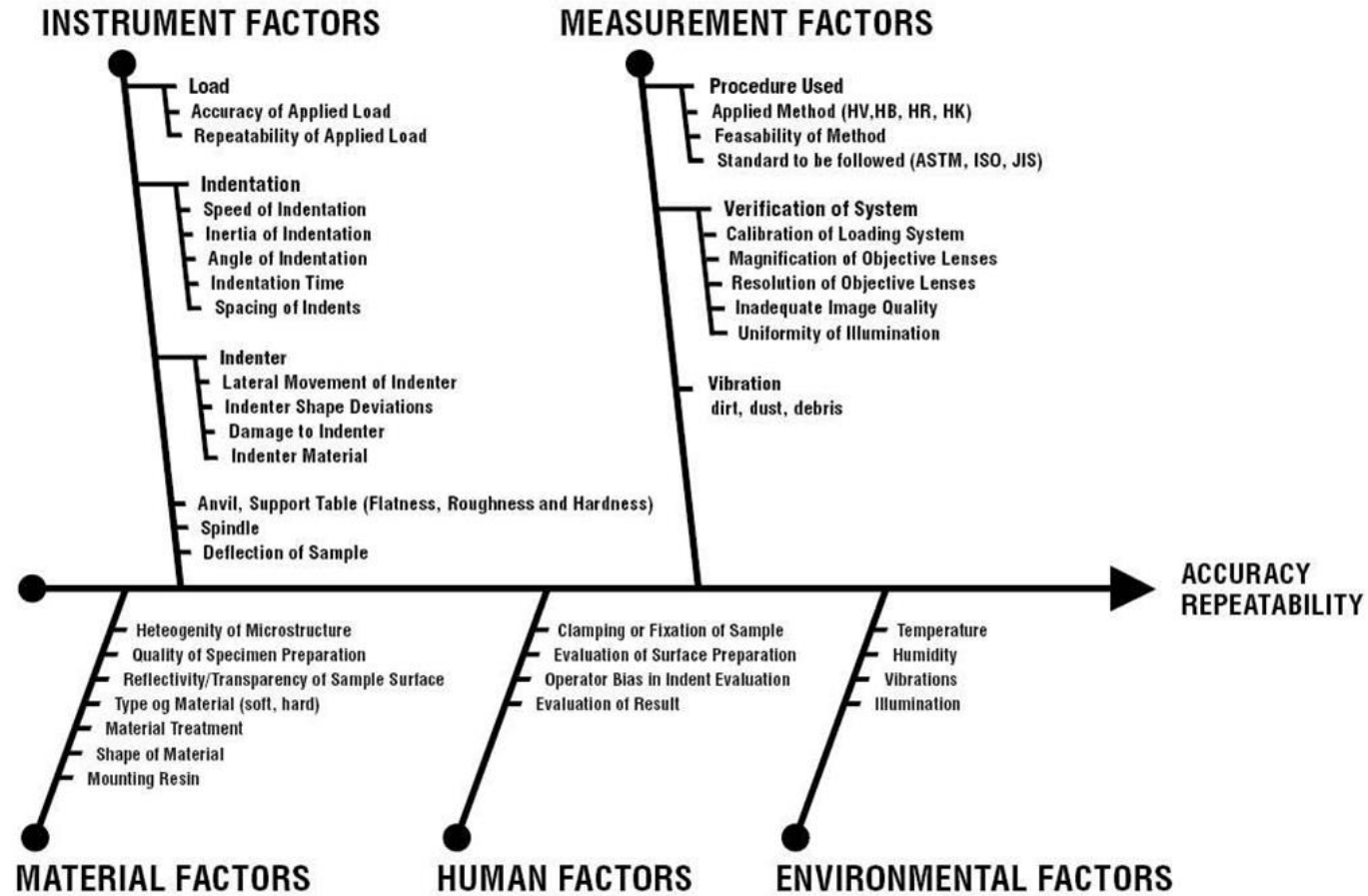

Rendszer teljesítménye és megbízhatósága

- Íme néhány a legfontosabb tényezők közül, amelyek biztosítják a rendszer teljesítményét és megbízhatóságát. Ellenőrzött külső tényezők, mint például:
  - Fény
  - Szennyezettség
  - Rezgések
  - Hőmérséklet
  - Páratartalom
  - Szakképzett dolgozók

Rendszer teljesítménye és megbízhatósága

Ishikawa-diagram, példa a rendszert károsító tényezőkre és annak megbízhatóságára [11]

Kalibráció

- Két csoportra kell osztani:
  - MJT nyomtató kalibrálása
  - Mérőberendezés kalibrálása
- A nyomtató kalibrálását rendszeres időközönként (véletlenszerűen, szisztematikusan) biztosítani kell.
- Ezt az egyes szervezetek maguk dönthetik el, és belső irányelvek alapján kell meghatározni.
- A mérőeszközök kalibrálását (a Cseh Köztársaságban, de más országokban is) egy rendelet szabályozza (konkrétan a 262/2000 sz. rendelet), amely biztosítja a mérőeszközök és mérések egységességét és helyességét.

Minőségbiztosítás skálázása

- A csapat bővítése teljes munkaidős minőségbiztosítási tesztelőkkel gyakran nem lehetséges (személyi béremelés).
- A kiszervezett tesztelési erőforrások megfelelő kombinációjának használata megfelelő eszköz lefedettséget, tempót és méretarányt biztosíthat a minőségbiztosítási folyamathoz.
- Ez felszabadíthatja a meglévő minőségbiztosítási erőforrást, hogy közelebbről dolgozhasson.
- A fejlesztési és kereskedelmi csapatokkal; segítve őket abban, hogy hosszú távon hatékonyabban tervezzék meg a stratégiákat, és a folyamatos optimalizálásra összpontosítsanak.

Alkatrész minőségi követelmények

- A termékkel szemben támasztott minőségi követelmények meghatározása; változó és attributív elemek (méretek, szabályozási követelmények, tanúsítványok stb.).
- A kritikus elemek leírása és jelölése, beleértve a grafikus megjelenítési formátumot.
- Ezeket az elemeket például a következőkre használják:
  - Ellenőrzési terv
  - Importálás a mintavételbe
  - MSA
  - FMEA stb.

Minőségi célkitűzések

- A **minőségcélok** meghatározása a felsővezetés egyik legfontosabb feladata. Ez magában foglalja a minőség javításának lehetőségeinek azonosítását a szükséges helyeken, és a szervezet stratégiai céljainak meghatározását.
- I.e. **Juran** a minőségcélok alapvető jellemzőit is felsorolja, és öt követelményben foglalja össze.
- A célok meghatározása a **SMART**: specifikus, mérhető, elérhető, reális és időhöz kötött célok segítségével.
- Fontos, hogy a kívánt minőséget a lehető legalacsonyabb költségekkel érjük el. Ezért nagyon fontos a megfelelő minőségirányítási rendszer kialakítása.
- Ezért figyelembe kell venni a minőség költségeit.

Vizuális vizsgálat: mérőeszközök és technikák

- A méretellenőrzés, pontosabban a méretmérés egy olyan speciális terület, amelynek széleskörű alkalmazási területei vannak, többek között az anyagsugárzásban is.
- A frissen készült nyomtatást gyorsan ellenőrizni kell, miután kikerült a 3D nyomtatóból.
- Validáljuk az új geometriát a választott technológia tekintetében, vagy hasonlítsuk össze a prototípust a CAD modellel.
- Ha az egyes méretvizsgáló berendezés típusokat nézzük, három elsődleges típus létezik:
  - **Kézi szerszámok** (tolómérők, furat és belső átmérő mérőműszerek, rögzített mérőeszközök, mikrométerek stb.)
  - **Érintkező szenzorok** (koordináta mérőgépek, csuklós karok, forma- és kontúrkövetők)
  - **Érintésmentes vizuális szenzorok** (optikai komparátorok, látórendszerek, 3D szkennerek)

Vizuális vizsgálat: alapvető minőségi követelmények

- A vizuális ellenőrzés legelterjedtebb csoportja precíziós kéziszerszámokat használ, mint például:
  - Tolómérő
  - Furat és belső átmérő mérőeszközök
  - Rögzített mérőeszközök
  - Mikrométerek
  - Szögmérők
  - Indikátorok és komparátorok
  - Gyűrűs mérőeszközök
  - Hosszmérők

ELŐNYÖK:

- + Alacsony költség
- + Elérhetőség (azonnali használat)
- + Nagyfokú hordozhatóság

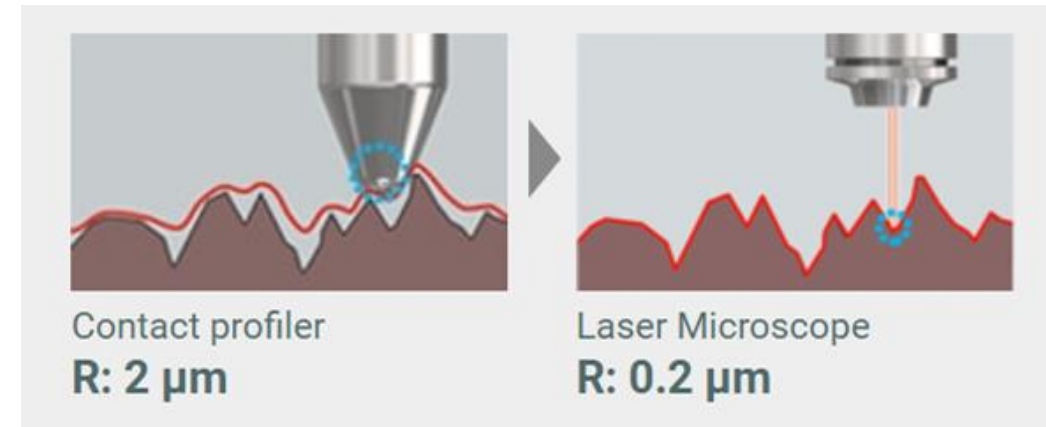
KORLÁTOK:

- A leolvasás tovább tart (pontosság)
- A kézi eszközök nem használhatnak automatizált rendszereket
- A kezelő megbízhatósága (pontosság)

Alak és érdesség

- Az alak mérhető:
  - Kézi szerszámokkal
  - Érintkező szenzorokkal
  - Érintésmentes vizuális szenzorokkal
- Érdesség érdességmérővel. A felületi érdességmérők olyan műszerek, amelyek a célfelület simaságát (érdességi fokát) mérik.
- A felületi érdességmérők fő típusai az alábbiakat használják:
  - Szondák
  - Lézerek

A érdességmérő elve [12]

Hivatkozások

- [1] 3D PRINTING - ADDITIVE. *3DEXPERIENCE Marketplace | Make* [online]. 2022 [Hozzáférve: 2022-10-03]. Elérhetőség: <https://make.3dexperience.3ds.com/processes/material-jetting>
- [2] A Comprehensive Guide to Material Jetting 3D Printing. *AMFG Autonomous Manufacturing* [online]. 2018 [Hozzáférve: 2022-10-05]. Elérhetőség: <https://amfg.ai/wp-content/uploads/2018/06/3D-Systems-ProJet-MJP-5600.jpg>
- [3] What is the role of Slicing in 3D printing? *fabheads* [online]. 2022 [Hozzáférve: 2022-10-04]. Elérhetőség: <https://fabheads.com/wp-content/uploads/2021/08/slicer13-1.png>
- [4] Material Jetting 3D Printing. *Beamer | Additive Manufacturing* [online]. 2022 [Hozzáférve: 2022-10-08]. Elérhetőség: <https://www.beamer.com/wp-content/uploads/2019/03/Material-Jetting-3D-Printing-Market-1024x573.jpg>
- [5] A Great Guide To 3D Print Post Processing. *Fabbaloo 3D PRINTING NEWS* [online]. [Hozzáférve: 2020-05-13]. Available: <http://www.fabbaloo.com/blog/2017/8/27/a-great-guide-to-3d-print-post-processing>
- [6] Material jetting 3D printer. *Direct INDUSTRY* [online]. 2022 [Hozzáférve: 2022-10-31]. Elérhetőség: <https://www.directindustry.com/industrial-manufacturer/material-jetting-3d-printer-196219.html>
- [7] Poor bridging. *PRUSARESEARCH* [online]. 2021 [Accessed: 2022-10-12]. Elérhetőség: https://help.prusa3d.com/article/poor-bridging_1802
- [8] How to improve your 3D prints with annealing. *PRUSAPRINTERS BLOG* [online]. 2019 [Accessed: 2020-05-13]. Elérhetőség: <https://blog.prusaprinters.org/how-to-improve-your-3d-prints-with-annealing/>
- [9] Chemická odolnost materiálů pro 3D tisk. *PRUSAMENT* [online]. 2021 [Hozzáférve: 2022-10-13]. Elérhetőség: <https://prusament.com/cs/chemicka-odolnost-materialu-pro-3d-tisk/>
- [10] HARDNESS TESTING. *Struers Ensuring Certainty* [online]. 2022 [Hozzáférve: 2022-10-18]. Elérhetőség: <https://www.struers.com/-/media/Struers-media-library/Knowledge/Hardness-Testing/About-Hardness-Testing-1600x500px.jpg?h=500&w=1600&lm=20200203T142701Z&hash=AE19EC0780397A5D4259A207903A0D4E>
- [11] HARDNESS TESTING. *Struers Ensuring Certainty* [online]. 2022 [Hozzáférve: 2022-10-18]. Elérhetőség: <https://www.struers.com/en/Knowledge/Hardness-testing#hardnesstestinghowto>
- [12] Roughness Meters. *Measurement Fundamentals* [online]. 2022 [Hozzáférve: 2022-10-22]. Elérhetőség: <https://www.keyence.com/ss/products/measure-sys/measurement-selection/type/roughness.jsp>

Az Európai Unió
társfinanszírozásával

A projektet az Európai Bizottság támogatásával finanszírozták. Ez a kiadvány kizárólag a szerző nézeteit tükrözi, és a Bizottság nem tehető felelőssé a benne foglalt információk bármilyen felhasználásáért. ERASMUS+: 2021-1-CZ01-KA220-VET-000033007.

LUDOR
ENGINEERING